

Työllisyysrahasto

Valiokuntakuuleminen

Sosiaali- ja terveysvaliokunta 1.3.2024

Työllisyysrahasto

Sysselsättningsfonden | Employment Fund

Sisällys

- Palkansaajan aikuiskoulutustukea haetaan kaksivaiheisesti s. 3
- Lakkauttamisen vaikutukset tuensaajiin s. 4
- Esimerkki myönnetyn tuen menettämisestä asiakkaan näkökulmasta s. 5
- Siirtymäsäännöksen toimeenpanon ongelmat s. 6
- Tilastojen erot: Hallituksen esitys vs. Työllisyysrahaston toimeenpanon tilastot s. 7
- Miltä aloilta aikuiskoulutustukea hyödynnettiin vuosina 2019–2023 s. 8
- Sote-alalle kouluttautuvat aikuiskoulutustukiopiskelijat s. 9–10
- Terveys- ja sosiaalipalvelut -alalta aikuiskoulutustukea saaneiden opiskelualat vuonna 2023 s. 11
- Palkansaajan aikuiskoulutustukea saaneiden opiskelua edeltäneet ansiot koulutustason mukaan s. 12
- Palkansaajan aikuiskoulutustukea saaneiden keskimääräinen tuki kuukaudessa s.13
- Alanvaihto aikuiskoulutustukea hyödyntämällä s. 14
- Lisäkysymys: Alanvaihtosuunnitelman toteutuminen s.15
- Toimeenpanijan suositukset korvaavan ratkaisun osalta s.16
- Aikuiskoulutustuen muutokset s. 17

Palkansaajan aikuiskoulutustukea haetaan kaksivaiheisesti

- Aikuiskoulutustuen hakemisesta säädetään aikuiskoulutusetuuksista annetussa laissa. Palkansaajan aikuiskoulutustuen hakeminen muutettiin kaksivaiheiseksi elokuussa 2020 voimaantulleella lakimuutoksella.
- Ennen lakimuutosta kokoaikaisella opintovapaalla olleet palkansaaja-aikuisopiskelijat pystyivät hakemaan tukea etukäteen yhdellä hakemuksella vaikka koko 15 kuukauden ajalle. Työn ohessa opintoja suorittavien palkansaajien tuli puolestaan hakea tukea takautuvasti kuukausittain.
- Vuoden 2020 lakimuutoksella hakemisen prosessit haluttiin yhtenäistää siten, että kaikissa tilanteissa palkansaajat noudattavat yhteneväistä hakemusmenettelyä.
- Muutoksessa päädyttiin **kaksivaiheiseen hakemiseen**, jossa henkilö tekee ensin **tukioikeushakemuksen** (laissa "ensihakemus") valitsemalleen ajalle, **jonka perusteella Työllisyysrahasto tutkii tuen saamisen** yleiset **edellytykset** (lain 1 ja 5 §) sekä opintojen kuulumisen tuen piiriin (lain 6 §). Tukioikeuspäätöksellä ratkaistaan myös henkilön tuen perusteena oleva palkka (lain 12 §), jonka perusteella määräytyy henkilölle maksettavan tuen määrä. Tämän jälkeen **henkilön tulee hakea tukea maksuun kuukausittain takautuvasti maksuhakemuksella**. Maksuhakemuksen perusteella Työllisyysrahasto **ratkaisee maksettavan etuuden määrän kyseiseltä kuukaudesta** (lain 12 ja 12 a §)
- **Tukioikeushakemus ja maksuhakemus muodostavat kiinteän kokonaisuuden, jossa eri vaiheissa tutkitaan erilaiset, tuen saamiseen vaikuttavat seikat.**

Lakkauttamisen vaikutukset tuensaajiin

- **Ehdotetulla lakimuutoksella voi olla erittäin merkittäviä vaikutuksia tuenhakijan asemaan**
- Toimeenpanijana huolemme koskee niitä asiakkaita, jotka ehtivät huhti-toukokuussa* hakea tukioikeutta saatuaan opiskelupaikan syksylle 2024:
 - oikeus saada tukea tutkitaan tukioikeuden ensihakemuksen vaiheessa ja annettu tukioikeuspäätös on lainvoimainen
 - Tukioikeuden saamiseksi asiakkaan tulee mm. olla jo sopinut opintovapaasta työnantajansa kanssa
 - **Hallitus esittää, että lakimuutoksella estetään tuen maksu syksyllä 2024 jälkeen alkaviin opintoihin, vaikka oikeus tukeen olisi ehditty myöntää ennen lakimuutoksen voimaantuloa**

*tukioikeutta saa nykylain mukaan hakea 4kk etukäteen

Esimerkki myönnetyn tuen menettämisestä asiakkaan näkökulmasta

- Työntekijä saa tiedon opiskelupaikasta syksyllä 2024 oppilaitoksesta huhtikuussa (tukea voi hakea aikaisintaan 4kk ennen opintojen alkamista)
 - Hän sopii opintovapaasta esimerkiksi 1.8.2024 alkaen työnantajansa kanssa voidakseen hakea tukioikeutta (opintovapaa on yksi tuen saamisen ehdoista)
 - Hän hakee tukioikeutta Työllisyysrahastolta nykyisin voimassa ollessa huhtikuussa
 - Etuuskäsittelijä käsittelee tukioikeushakemuksen ja antaa siihen myönteisen, lainvoimaisen päätöksen
- Tuensaaja jää sovitusti opintovapaalle 1.8 ja aloittaa opiskelun täysipäiväisesti
- Hän voi hakea ensimmäistä kertaa tukea maksuun tukikuukauden (elokuu) päätyttyä 1.9
- **Tässä vaiheessa hallituksen esityksessä ehdotetun mukaisesti sovellettaisiin aikuiskoulutusetuuslain kumoavaa lainsäädäntöä, eikä tuensaaja saisikaan tukea maksuun**
- Hänen tulisi ratkaista opiskeluajan taloudellinen tuki jollakin toisella tavalla tai pyrkiä neuvottelemaan töihin paluusta oman työnantajansa kanssa, joka on todennäköisesti palkannut määräaikaisen opintovapaan sijaisen

Siirtymäsäännöksen toimeenpanon ongelmat

- Taannehtivuus ja sen aiheuttama neuvonnan sekavuus: joudumme antamaan tuenhakijoille myönteisiä päätöksiä, jotka eivät lopulta tule pitämään paikkaansa → asiakkaiden on hyvin vaikea ymmärtää tätä
- Avoin voimaantuloaikataulu: muutostöiden suunnittelua ei voida tehdä varmaa muutoshetkeä/päivämäärää vasten
 - kumoavan lain voimaantulo edellyttää lukuisia muutoksia järjestelmiin, sähköiseen asiointipalveluun, verkkosivusisältöihin sekä muihin asiakasviestinnän materiaaleihin
 - Esimerkiksi päätöskirjeiden päivittäminen, muutokset automaattisen käsittelyn prosesseihin, kumoavan lain mukaiset hylkäyssyyt, vuodelle 2026 jatkuvien tukioikeuskausien esto jne.
 - ”mahdollisimman pian” on toimeenpanon kannalta erittäin haastava tahtotila, sillä kaikki muutokset on toteutettava, testattava ja vietävä tuotantoon ajoissa → **lain vahvistamisen ja voimaantulon väliin tarvitaan riittävä aikaikkuna muutosten toteuttamiselle**
- Asiakasneuvonta, kun korvaavaa mallia ei vielä ole tiedossa

Tilastojen erot: Hallituksen esitys vs. Työllisyysrahaston toimeenpanon tilastot

Hallituksen esityksessä keskitytään tarkastelemaan aikuiskoulutusetuuden yhteiskunnallista hyötyä **koulutussiirtymien** kautta

Sisältää ainoastaan **kokonaiset tutkinnot**

**Tutkintotodistus
Vs
Aikuiskoulutustuella suoritettava
tutkinto**

Esimerkiksi lähihoitajan tutkinto + aikuiskoulutustuella sairaanhoitajaksi opiskeleminen = ei koulutussiirtymää

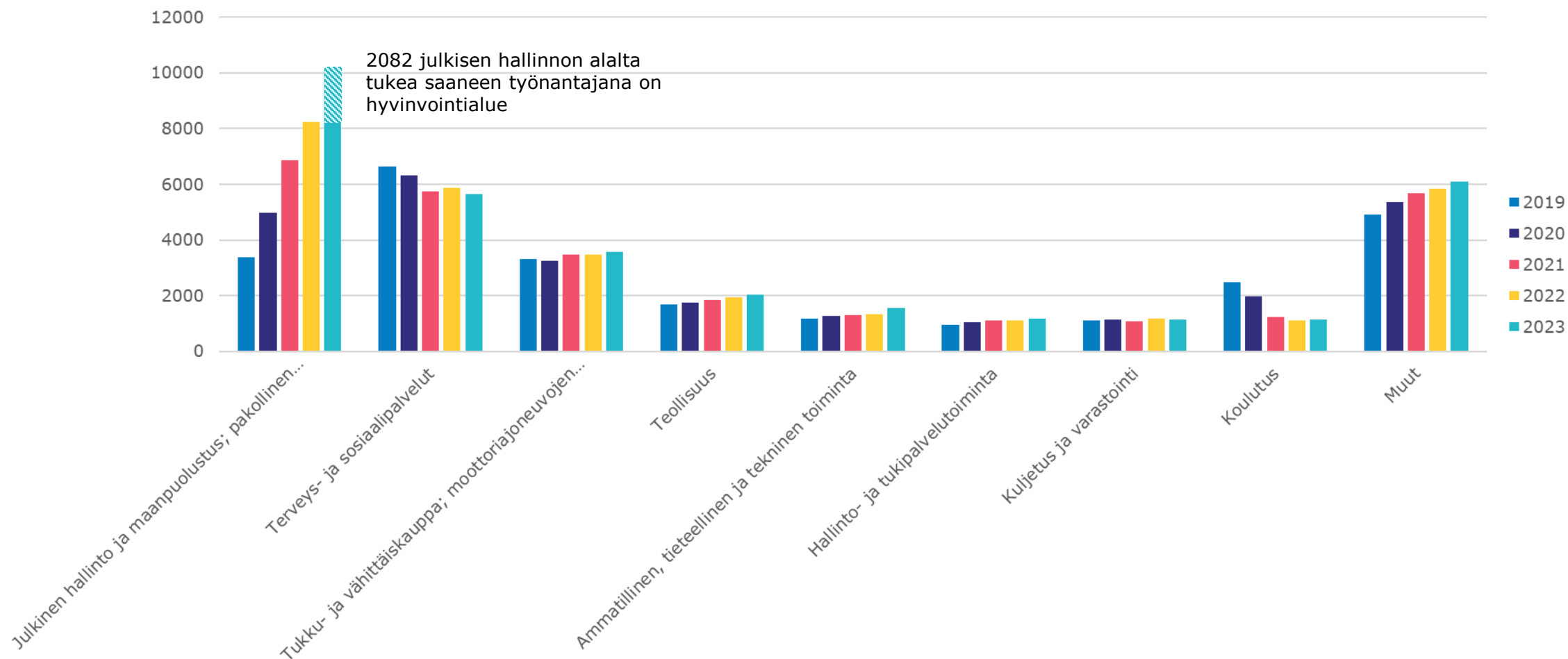
Työllisyysrahastossa **tuensaajan ala tilastoidaan hänen työnantajansa perusteella (Y-tunnus alan määrittäjänä)** ja tätä alatieta verrataan **tutkintoon tai tutkinnon osaan**, jota hän lähtee opiskelemaan

**Tuenhakijan työnantajan toimiala Y-tunnuksen mukaan
Vs
Aikuiskoulutustuella suoritettava
tutkinto**

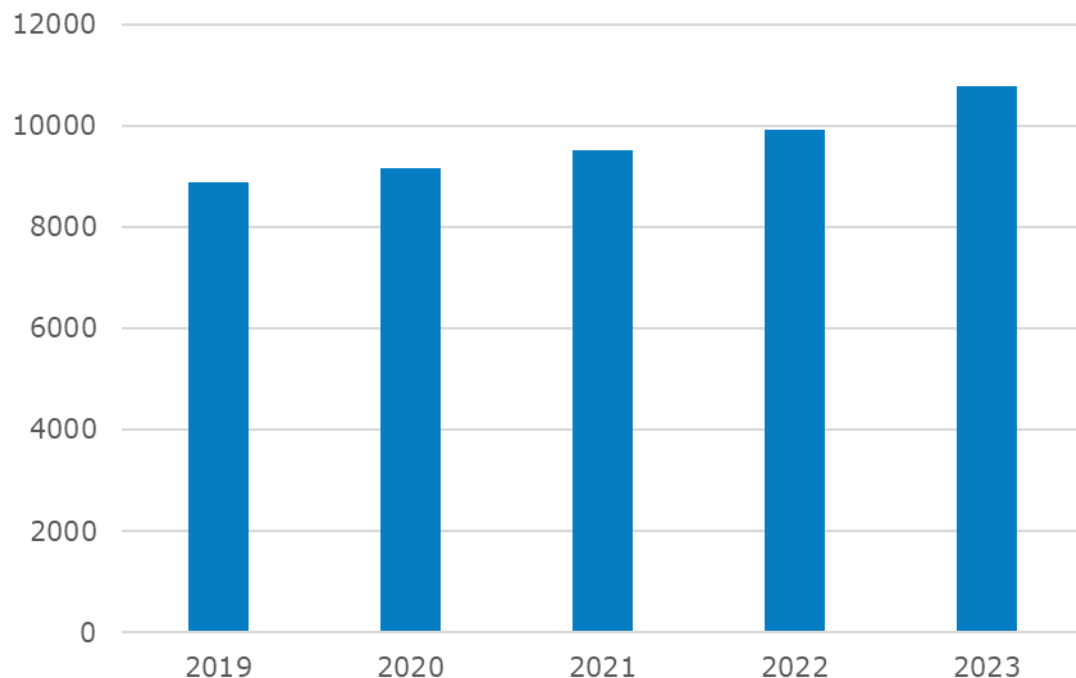
Esimerkiksi lähihoitajan tutkinto, mutta työpaikka it-alalla + sairaanhoitajaksi opiskeleminen = alasiirtymä

Miltä aloilta aikuiskoulutustukea hyödynnettiin vuosina 2019–2023

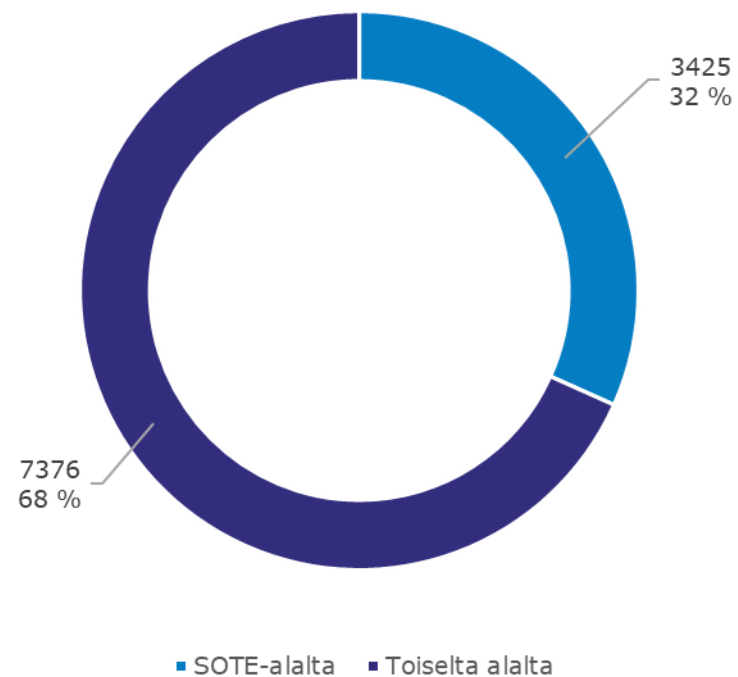

Sote-alalle kouluttautuvat aikuiskoulutustukiopiskelijat

Aikuiskoulutustukea saaneiden SOTE-alalle
kouluttautuneiden lukumäärä
vuosina 2019-2023

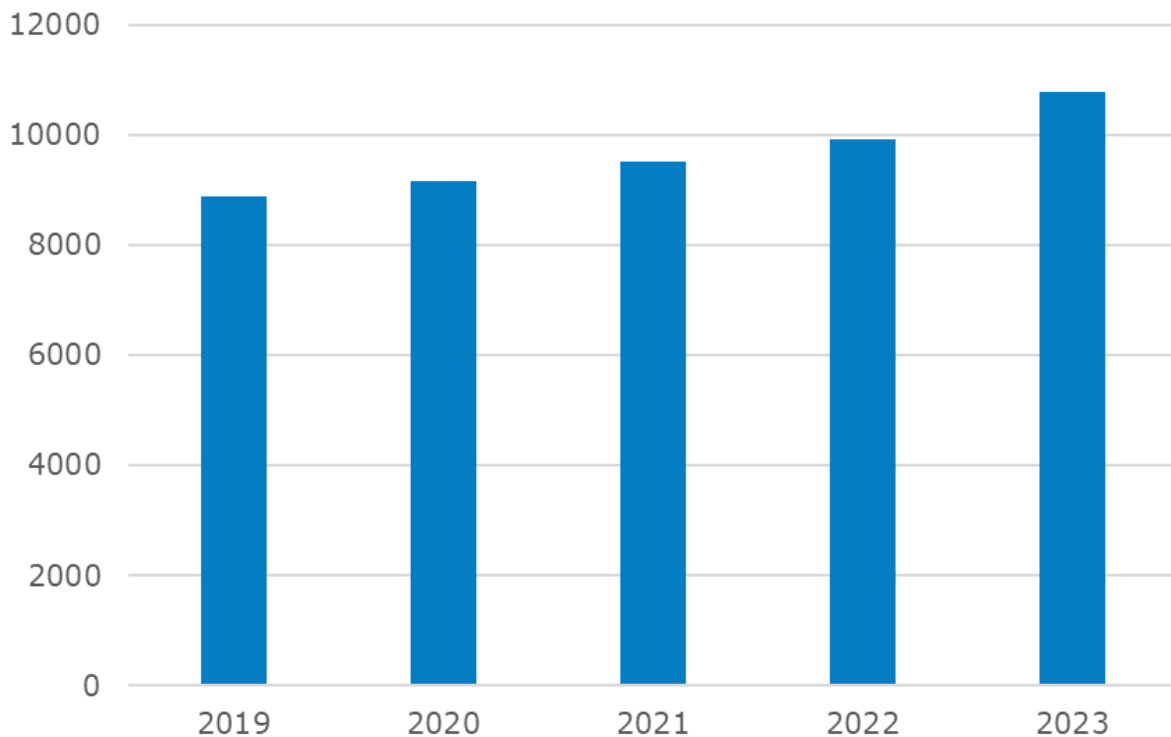

Toiselta alalta SOTE-alalle vaihtaneet ja
SOTE-alalla jatkokouluttautuneet
vuonna 2023

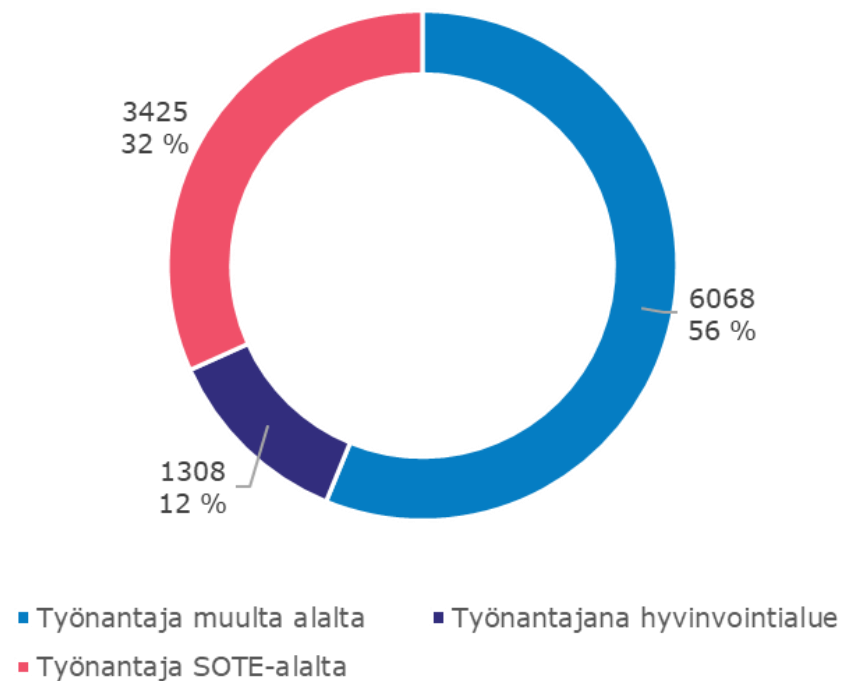

Sote-alalle kouluttautuvat aikuiskoulutustukiopiskelijat

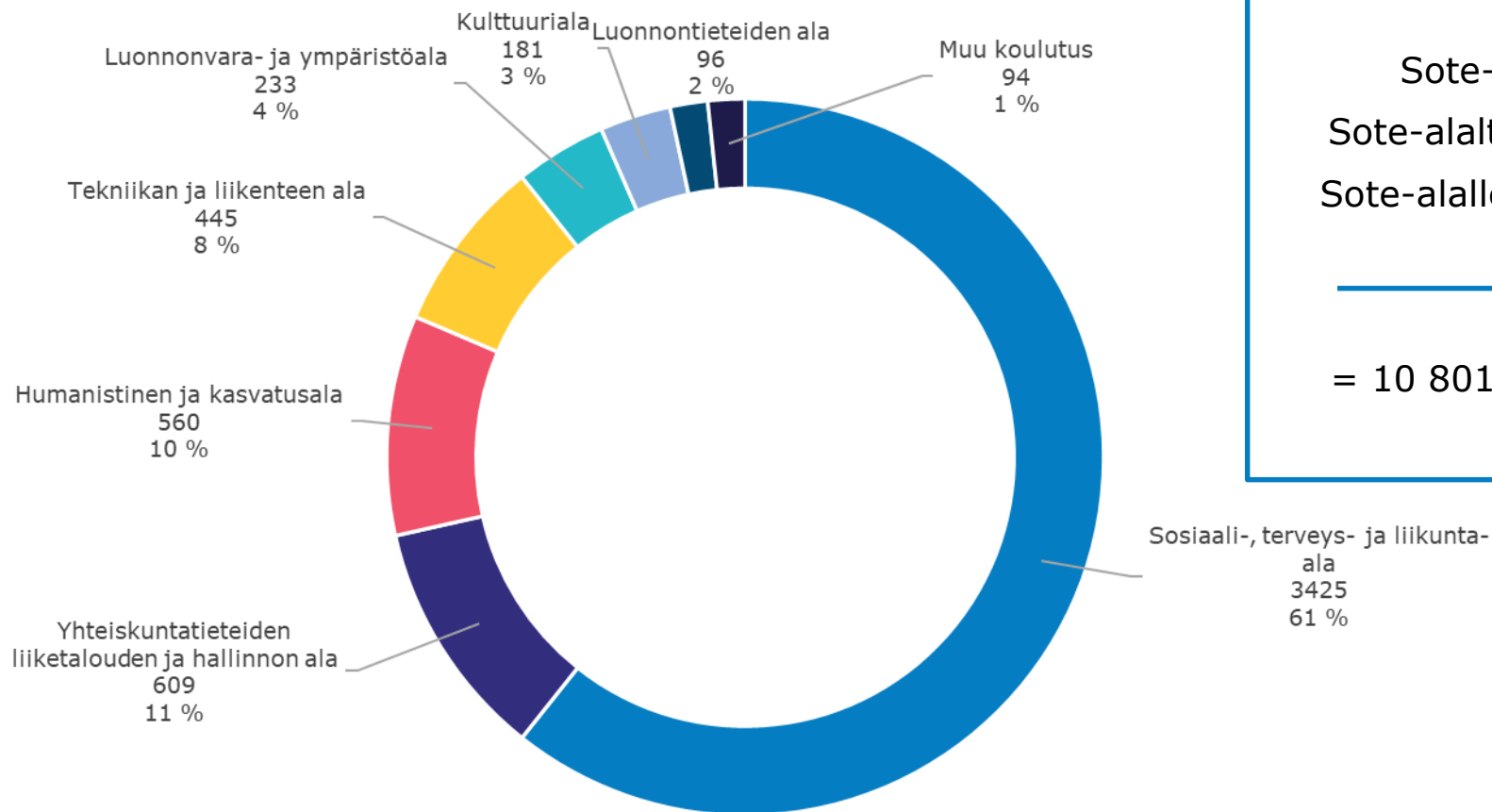
Aikuiskoulutustukea saaneiden SOTE-alalle kouluttautuneiden lukumäärä vuosina 2019-2023

Toiselta alalta SOTE-alalle vaihtaneet ja SOTE-alalla jatkokouluttautuneet vuonna 2023

Terveys- ja sosiaalipalvelut -alalta aikuiskoulutustukea saaneiden opiskelualat vuonna 2023

Vuonna 2023:

Sote-alan sisällä kouluttautuvat 3425

Sote-alalta toiselle alalle kouluttautuvat 2218

Sote-alalle toiselta alalta kouluttautuvat 7376

= 10 801 sote-alan osaamistaan kasvattavaa tuensaajaa

Palkansaajan aikuiskoulutustukea saaneiden opiskelua edeltäneet ansiot koulutustason mukaan

Opintoja edeltänyt koulutustaso	Keskiarvoansio €/kk	Mediaaniansio €/kk
Korkeakoulu		
2021	3406	3172
2022	3483	3242
Toinen aste		
2021	2716	2606
2022	2797	2675
Peruskoulu		
2021	2529	2507
2022	2682	2583
Yhteensä	3102	2896

Kokoaikaisten palkansaajien kokonaisansion mediaani oli 3315 €/kk vuonna 2021.*

*Suomen virallinen tilasto (SVT): Palkkarakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1799-0076. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 30.6.2023].
Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/pra/>

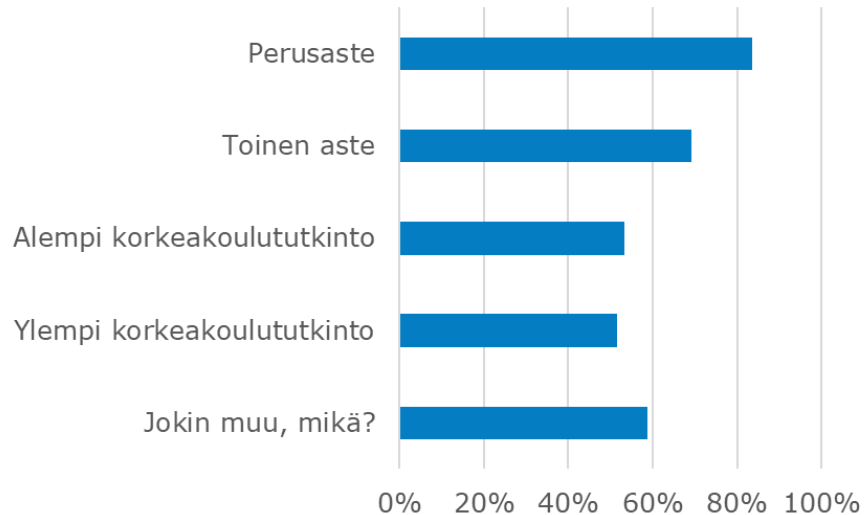
Palkansaajan aikuiskoulutustukea saaneiden keskimääräinen tuki kuukaudessa

Opintoja edeltänyt koulutustaso	Täysimääräinen tuki €/kk keskimäärin	Maksettu tuki €/kk keskimäärin
Korkeakoulu		
2021	1588	1405
2022	1614	1369
Toinen aste		
2021	1412	1248
2022	1439	1224
Peruskoulu		
2021	1359	1228
2022	1400	1241
Yhteensä	1513	1305

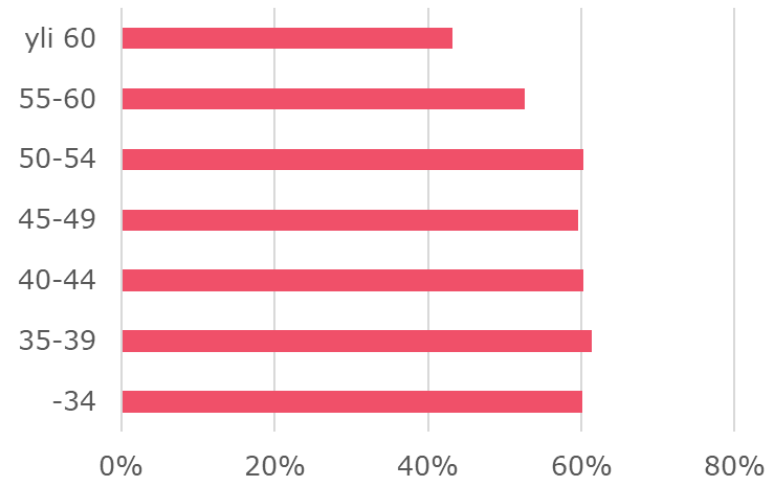
Alanvaihto aikuiskoulutustukea hyödyntämällä

- Toteutimme keväällä 2023 asiakaskyselyn, jossa selvitimme päämotivaatiotekijöitä aikuiskoulutustuen hakemisen / sen tuella opiskelun taustalla
- Kyselyyn vastasi 4965 asiakasta, joista 59% valitsi kyselyssä päämotivaatiotekijäkseen ”pohdin kokonaan alan vaihtoa”

Perusasteen ja toisen asteen koulutustaustaiset mainitsivat alan vaihdon opiskelumotiiviksi korkeakoulutettuja useammin.

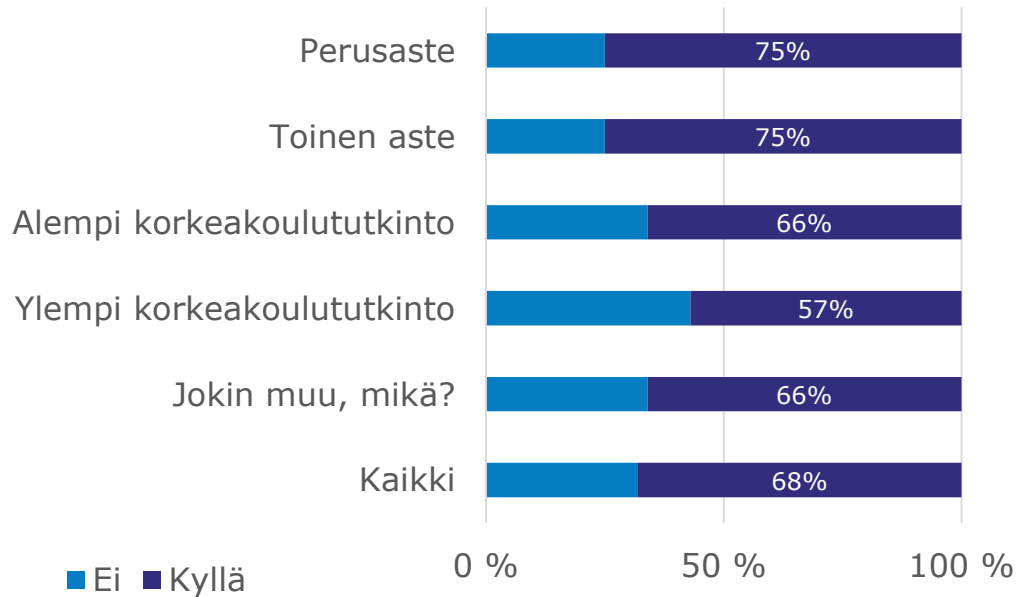

Vanhemmilla ikäryhmillä alan vaihto oli nuorempia harvemmin motiivina.

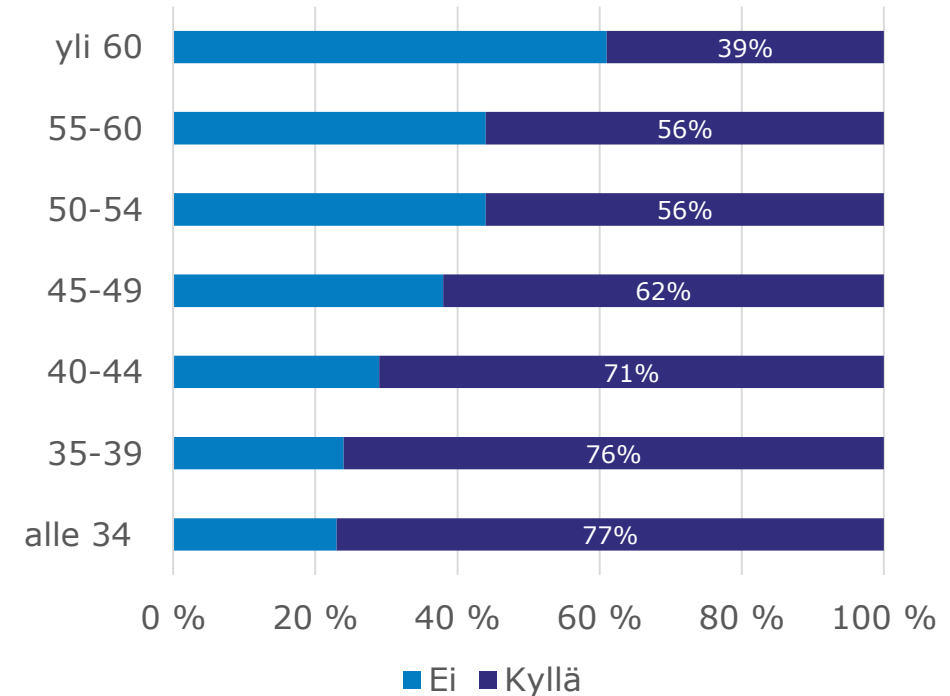

Lisäkysymys: Alanvaihtosuunnitelman toteutuminen

- Alanvaihtosuunnitelmat toteutuivat 68 % vastaajista, jotka mainitsivat pohtineensa alan vaihtoa
- Alanvaihtosuunnitelmat toteutuivat matalammin koulutetuilla korkeakoulutettuja useammin.

- Suunnitelmat toteutuivat useammin nuoremmissa ikäluokissa.

Toimeenpanijan suositukset korvaavan ratkaisun osalta

PALKANSAAJAN AIKUISKOULUTUSTUKIPÄÄTÖSTEN MÄÄRÄ

Tukioikeuspäätöksiä

41 048 kpl

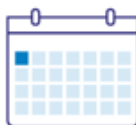

Keskimääräinen
käsittelyaika
11 pv

Automaattisten
päätösten osuus **10 %**

Maksupäätöksiä

144 659 kpl

Keskimääräinen
käsittelyaika
0,5 pv

Automaattisten
päätösten osuus **84 %**

Automaattinen käsittely toimeenpanon tehokkuuden kannalta välttämätöntä

- Saamisehdot mahdollisimman määrämuotoiset, jotta automaattinen käsittely mahdollista
- Edellyttää sisällöllisesti vakaata toimeenpanoa, jotta automaation määreitä ei jouduta muuttamaan usein (vrt. esim. alakohtaiset, muuttuvat ratkaisut)

Täysin digitaalinen ja sujuva asiointi

Kiinteä tuki

vs. ansiosidonnainen

- Laskennat vaativia toteuttaa
- Laskennat eivät voi muuttua jatkuvasti (esim. alakohtaiset ratkaisut)

Soveltuvien

opintokokonaisuuksien arviointi ("ammatillisuus")

mahdollisimman yksinkertaiseksi

- Yksiselitteiset säännöt, jotta toimeenpano on tehokasta ja yhdenvertaista

Työllisyysrahasto
Sysselsättningsfonden | Employment Fund

1.3.2024

| SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNTA | JULKINEN

16

Aikuiskoulutustuen muutokset

Muutosajurit

Hallitusohjelman tavoitteet

- Nuorten aikuisten koulutustason nosto korkeakoulutetuiksi
- Korkeakoulutuksen tarpeettoman kasautumisen ehkäiseminen

Aikuiskoulutustuen muutostarpeet

- Tuki kohdistuu hyvätuloisille ja tukee korkeakoulutettujen kak-sinkertaista kouluttautumista
- Tuen turvin opiskelu ei nosta korkeakoulutetun ansiotasoa
- Aikuiskoulutustuki ei lisää koulutukseen osallistuvien määrää
- Tuki ei tue lyhyissä määrä-aikaisissa työsuhteissa olevien tilannetta työmarkkinoilla

Megatrendit

- Teknologian kehittyminen
- Vihreä siirtymä
- Digitalisaatio
- Väestörakenteen muutoksen aiheuttama työurien pidentyminen

Jatkuva oppiminen ja osaamisen kehittäminen kilpailukyvyyn ja tuottavuuden varmistamisessa

Tukeen aiemmin ehdotetut muutokset

Kohdennetaan tuki nykyistä paremmin matalasti koulutetuille, jotka pyrkivät nostamaan koulutustasoaan (VM)

Kohdennetaan aikuiskoulutustukea lieventämään koulutuksen kasautumista (STM)

Aikuiskoulutustuki ehdotetussa skenaariossa

Matalasti koulutetut

43 % tuen nykyisistä käyttäjistä*

Kehitetään tuen saannin edellytyksiä koulutustason nostamiseksi ja tuen paremmaksi kohdentumiseksi

- **Työhistoriavaatimus 5 v**
- Tuen enimmäismäärä 15 kk
- **Kiinteä tuen määrä 1400–1600 €**
- **Määräaikaisissa työsuhteissa työskentelevät laajemmin tuen piiriin**

Korkeakoulutetut

49 % tuen nykyisistä käyttäjistä*

Rajataan tuen saannin edellytyksiä, mutta säilytetään mahdollisuus koulutustason nostolle

- Työhistoriavaatimus 8 v
- **Tuen enimmäismäärä 6 kk**
- **Kiinteä tuen määrä 1400–1600 €**

Muutoksen tavoitteet

- Kohdentaa tuen nykytilaa paremmin nuorten aikuisten koulutustason nostoon
- Tukee osaamisen kehittämistä työvoimapuolaloille
- Parantaa ja tasapuolistaa määräaikaisissa työsuhteissa olevien tilannetta työmarkkinoilla
- Varmistaa ja turvaa jatkuvan oppimisen mahdollisuudet

*Pohjakoulutustiedon antaminen ei ole pakollista tuen hakemisen yhteydessä

Matalasti koulutettu = yliopisto- tai ammattikorkeakoulututkintoa alemman tutkinnon (esim. peruskoulu, opistotaso tai toisen asteen tutkinto) suorittanut tuensaaja.
Korkeasti koulutettu = vähintään alemman ammattikorkeakoulu- tai yliopistotutkinnon suorittanut tuensaaja.

Kiitos!

Elina Pajula

Johtava asiantuntija

050 525 2142

elina.pajula@tyollisyysrahasto.fi

Työllisyysrahasto

Sysselsättningsfonden | Employment Fund

